

آرشیو جمعیت

(۳)

سعید سبزیان

در دو شماره قبلی مجله رشد علوم اجتماعی اطلاعاتی آماری از شاخصهای مهم جمعیتی به تفکیک مناطق عمده جهان مطرح شد. در این شماره با مراجعه به آرشیو جمعیتی سازمان ملل، شاخصهای مهم جمعیتی را به تفکیک کشورهای ملاحظه می‌کنیم. چون ارائه اطلاعات و آمار کلیه کشورهای جهان در یک شماره مقدور نیست بنابراین بهتر دیدیم که در هر شماره، اطلاعات کشورهای یکی از قاره‌های پنجگانه را بیاوریم؛ و در این شماره نگاهی داریم به پرجمعیت‌ترین قاره جهان یعنی قاره آسیا.

قبل از ملاحظه جمعیت کشورهای آسیا، بهتر است شناختی از هر یک از شاخص‌های مذکور در واژگان سالنامه جمعیتی سازمان ملل داشته باشیم.

نرخ افزایش سالانه جمعیت: عبارت است از تعداد افزایش جمعیت نسبت به صد نفر جمعیت متوسط سال

تراکم جمعیت: عبارت است از تعداد جمعیت متوسط سال نسبت به کل مساحت کشور بر حسب کیلومتر.

نرخ ازدواج: عبارت است از تعداد ازدواج نسبت به هزار نفر جمعیت متوسط سال.

نرخ طلاق: عبارت است از تعداد طلاق نسبت به هزار نفر جمعیت متوسط سال

نرخ خام ولادت: عبارت است از تعداد

از تحصیل کرده‌ها تا چندین سال بعد از فارغ‌التحصیل شدن هنوز حوصله مطالعه کردن را ندارند. البته عوامل جنبی دیگری نیز مؤثر است ولی ریشه اصلی این معضل را باید در دوران دبیرستان جستجو نمود.

بنابراین، توجه باین نکته از حساسیت ویژه‌ای برخوردار است که باید تصمیمی اتخاذ گردد که کتابهای درسی و ساعات کلاس درس بگونه‌ای برنامه‌ریزی و تنظیم شود که از یک جهت وقت کافی برای یادگیری دروس وجود داشته باشد و از جهت دیگر، مقداری وقت بیکاری پیش‌بینی شود که دانش‌آموز از این فرصت «اوقات فراغت» در زمینه‌ایکه مورد علاقه‌اش میباشد فعالیت کند، تا بتواند مطالعه، تحقیق و تجربه نماید و خلاقیت و ابتکاری از خود نشان بدهد. لاقلاً پیش‌بینی فرصتی غیر از رسیدگی به درس و مشق و کتاب و مدرسه این حُسن را خواهد داشت که از خلاقیت، ابتکار و اندوخته علمی و عملی دیگران، برای ارتقاء سطح دانش و ارزش خود بهره‌مندی برد. و همچنین از این طریق درمی‌یابد که برای بالا بردن سطح اطلاعات و اندوخته فکری، تنها کتاب خواندن نیست بلکه وسایل دیگری مانند رادیو، تلویزیون، سینما، مطبوعات و غیره نیز وجود دارند که میتواند این رسالت را بانجام برساند!

رتال جامع علوم انسانی

می‌مانند. بعنوان نمونه، اگر دانش‌آموزی در کنار درس خواندن مثلاً قصه هم می‌نویسد، قطعاً از نظر درس کلاسی بسیار ضعیف هست و چنانچه باین فعالیت ادامه بدهد، آنگاه نه نویسنده مطلوبی میشود و نه دانش‌آموز خوبی بیار می‌آید که چه بسا در ردیف دانش‌آموزان مردودی هم قرار بگیرد!

چون تحصیل در مدارس، یکی از اصول برجسته جسامه محسوب میشود و اگر دانش‌آموزی بعلت فعالیت داشتن در زمینه‌های غیردرسی، از درس و کلاس عقب بماند، روشن است که، والدین اجنازه فعالیت فوق برنامه را به فرزندان خود نخواهند داد و از طرفی هم، خود دانش‌آموز باین فعالیت که مانع از تحصیلات گردد، راضی نمیشود.

توقع و انتظاری که بطور کلی، نظام آموزش و پرورش، والدین، بویژه معلم از دانش‌آموز دارد این است که، لاقلاً گفتاریکه در کلاس تدریس میشود، در رابطه با همان گفتار، مطالبی خارج از کتاب درسی مطالعه کند و این مسئله را تمام دبیران با شیوه‌های مختلف تأکید دارند. اما با کمال تأسف اکثریت قریب با اتفاق، هیچگونه علاقه‌ای در هیچ مورد به مطالعه نشان نمیدهند و این مسئله بعنوان یک معضل، بارها و بارها مورد بحث قرار گرفته است و نتیجه‌ایکه بدست آمده این است که، در وهله اول فرصت کافی برای آماده کردن درس کلاسی وجود ندارد تا چه رسد باینکه به مطالعه غیردرسی بپردازد.

دوم اینکه، تمام وقت دانش‌آموز حتی جمعه، با کتاب و درس سپری میشود، از این جهت از هرچه کتاب و درس و مشق و مطالعه بیزار میشوند و رغبتی به مطالعه نشان نمی‌دهند. و این بیزاری و عدم رغبت به مطالعه تا چندین سال بعد از فارغ‌التحصیل شدن نیز در آنها وجود دارد، بطوریکه مشاهده میشود، بسیاری

ولادت نسبت به هزار نفر جمعیت متوسط سال.

نرخ عمومی باروری: عبارت است از تعداد ولادت نسبت به هزار نفر جمعیت زنان در سن باروری (۱۵ تا ۴۹ سال).

نرخ خام مرگ و میر: عبارت است از تعداد

مرگ و میر نسبت به هزار نفر جمعیت متوسط سال.

نرخ مرگ و میر اطفال: عبارت است از تعداد مرگ و میر اطفال زیر یک سال نسبت به هزار نفر بچه زنده بدنيا آمده.

نرخ افزایش طبیعی جمعیت: عبارت است جمعیت

از تفاضل نرخ خام ولادت و نرخ خام مرگ و میر. توضیح اینکه تفاوت بین این نرخ با نرخ افزایش سالانه جمعیت در ارتباط با محاسبه مهاجرت در نرخ افزایش سالانه جمعیت است امید زندگی در بدو تولد: عمر متوسط

کشورهای قاره آسیا	نرخ افزایش سالانه (%)	نرخ‌ها نسبت به هزار							تراکم جمعیت	امید زندگی در بدو تولد
		ازدواج	طلاق	خام ولادت	باروری	خام مرگ و میر	مرگ و میر اطفال	افزایش طبیعی		
افغانستان	۲/۶	—	—	۴۸/۱	۲۱۳/۸	۲۲/۳	۱۸۱/۶	۲۵/۸	۳۶/۶	۳۷/۳
بحرین	۲/۸	۶/۴	۲/۹	۳۲/۲	۱۵۳/۴	۲/۵	۳۱/۶	۲۷/۷	۶۵/۹	۶۸/۹
بنگلادش	۲/۱	۹	—	۴۴/۸	۲۰۸/۶	۱۷/۵	۱۲۸/۲	۲۷/۳	۵۵/۳۰	۵۴/۴۰
چین	۱/۲	—	—	۱۹	۷۶/۲	۶/۷	۳۹/۳	۱۲/۳	۶۶/۷	۶۸/۹
قبرس	۱/۲	۹/۶	-۱/۴	۲۰/۷	۷۹/۹	۸/۵	۱۶/۵	۱۲/۲	۷۲/۳۱	۷۶/۹۸
کامبوج	۲/۶	—	—	۴۵/۵	۱۶۰/۷	۱۹/۷	۱۵۹/۹	۲۵/۸	۲۲	۲۳/۹
یمن شمالی	۳/۱	—	—	۳۷	۲۰۴/۲	۱۷/۴	۱۳۴/۹	۲۹/۶	۴۶/۹	۴۹/۹
هنگ کنگ	۱/۵	۸/۲	-۱/۶	۱۴	۵۳/۲	۴/۶	۷/۵	۹/۲	۷۳/۸۰	۷۹/۱۹
هند	۲/۱	—	—	۳۳/۹	۱۴۳/۵	۱۲/۶	۱۰۴/۹	۲۱/۳	۵۵/۶	۵۵/۲
اندونزی	۲/۲	۷	۱/۱	۳۲/۱	۱۳۱/۴	۱۲/۶	۸۴/۲	۱۹/۵	۵۲/۲	۵۳/۹
ایران	۳	۸/۹	-۱/۸	۴۲/۵	۱۷۷/۸	۱۱/۵	۱۰۸/۱	۳۱	۵۵/۷۵	۵۵/۰۴
عراق	۳/۶	۸/۵	-۱/۱	۴۴/۴	۲۰۵/۹	۸/۷	۷۷/۱	۳۵/۷	۶۱/۵	۶۳/۳
اسرائیل	۱/۷	۶/۶	۱/۲	۳۳/۱	۹۹/۶	۶/۸	۱۱/۴	۱۶/۳	۷۳/۱	۷۶/۶
ژاپن	-۱/۷	۶/۱	۱/۴	۱۱/۹	۴۶/۲	۶/۲	۵/۵	۵/۷	۷۴/۸۴	۸۰/۴۶
اردن	۳/۷	۵/۷	۱/۴	۴۴/۷	۲۱۸/۸	۷/۹	۵۴/۱	۳۶/۸	۶۴/۶	۷۱
کره شمالی	۲/۵	—	—	۳۰/۵	۱۲۳/۱	۶	۲۹/۷	۲۴/۵	۶۴/۶	۷۱
کره جنوبی	۱/۴	۸/۹	-۱/۶	۱۹/۴	۸۶/۹	۶/۱	۲۹/۷	۱۳/۳	۶۲/۷۰	۶۹/۰۷
کویت	۴/۵	۵/۹	۱/۶	۳۴/۴	۱۶۹/۳	۲/۸	۱۸/۵	۳۱/۶	۶۹/۶	۷۳/۷
لبنان	-۱/۲	—	—	۲۹/۳	۱۱۹/۹	۸/۸	۲۸	۲۰/۵	۶۳/۱	۶۷
مالزی	۲/۷	۱/۷	—	۳۱/۳	۱۱۹/۹	۵/۳	۱۷	۲۶	۶۷/۶۴	۷۲/۷۰
عمان	—	—	—	۳۷	۲۲۱/۲	۱۴/۳	۱۱۷/۲	۳۲/۷	۵۱	۵۳/۷
پاکستان	۳	—	—	۴۱/۷	۲۰۶	۹/۶	۹۴/۵	۳۲/۱	۵۹/۰۴	۵۹/۲۰
فیلیپین	۲/۳	۶/۸	—	۳۳/۳	۱۳۶/۶	۸/۴	۵۰/۶	۲۴/۹	۶۰/۲	۶۳/۷
قطر	۶/۶	۴/۷	۱	۲۸/۳	۲۱۴/۶	۴/۶	۳۷/۸	۳۳/۷	۶۵/۴	۶۹/۸
عربستان سعودی	۴/۱	—	—	۴۲/۱	۲۱۶/۹	۸/۹	۶۶/۱	۳۳/۲	۵۹/۲	۶۲/۷
سنگاپور	۱/۱	۴/۸	۱	۱۵/۲	۵۱/۶	۵	۹/۱	۱۰/۲	۶۸/۷	۷۴
سريلانكا	۱/۵	۸/۱	-۱/۱	۲۴/۳	۹۵/۱	۶/۲	۳۰/۵	۱۸/۱	۶۷/۷۸	۷۱/۶۶
سوریه	۳/۳	۹/۴	-۱/۷	۴۶/۵	۲۲۱/۶	۸/۷	۵۸/۸	۳۷/۸	۶۳/۷	۶۴/۷۰
تایلند	۱/۹	۱۰/۶	-۱/۶	۲۸	۱۱۰/۹	۸	۲۷/۵	۲۰	۵۷/۶۳	۶۳/۵۶
ترکیه	۲/۱	—	-۱/۴	۳۰/۲	۱۲۸/۱	۹/۴	۹۲/۱	۲۰/۸	۶۰	۶۳/۳
امارات متحده عربی	۵/۸	—	—	۲۹/۸	۲۰۲/۵	۴/۳	۳۷/۸	۲۵/۵	۶۵/۴	۶۹/۸
ویتنام	۲	—	—	۳۱	۱۲۶/۸	۱۰/۲	۷۵/۸	۲۰/۸	۵۶/۷	۶۱/۱
یمن جنوبی	۲/۷	—	—	۴۸/۶	۲۰۷	۱۸/۴	۱۳۴/۹	۳۰/۲	۴۶/۹	۴۹/۹